

אין העבד נעשה שליח בו. וא"ת ומתניתין לימני עבד וכל שכן עובד כוכבים ולשונא לאמר ר' יוחנן לעיל זו אין תורה ויחאל דנקט עובד כוכבים למידק דלענין כתיבה אפילו עובד כוכבים כשר אבל לכהן לישנא דמוקי ר' יוחנן כר"א קשה מהך דר' יוחנן דהכא ואור"ת דנקט עובד כוכבים לאשמעי' עובד כוכבים ונתגיייר פסול אע"פ שזאתה עשה היתה דעתו להתגייר דהוי צעודו שאין כוכבים רבותא טפי מצעוד שאין זידו השתמחר: **לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין.** והא דמתגרשת צעוד שלה היינו מטעם חכר:

העובד כוכבים והכותי שתרמו

בו. פ' בקוננ' דקצבר אין קנין לעובד כוכבים ונראה לר"י אפילו למ"ד [לקמן מו.] יש קנין משכנתא לא^א כשגלה שליט על ישראל וקנה ממנו עובד כוכבים ולא מיפטר מטעם^ב לוקח דמזבחא וזעך קרינא ציה כיון שגלה הרבה זיד עובד כוכבים אי נמי כשזרעה העובד כוכבים ומכרה לישראל וגולה שלם וחורג^ג וקנאה ממנו ועוד דפי' ר"ת בספ"ק לזכורות (דף יא:) ד"ה טבלס) דלא מיפטר לוקח היבא דלקח קודם שנתמרח אי נמי יי) במכר עדה מישראל חייב הגלגל צו בתרומה ואפי' יש קנין לעובד כוכבים: **תרומתו תרומה.** והא דלאמר'י צוצמים צפ"ש (דף מה.) ופ"ק דתמורה (דף ג:) דקדשי ועבדי כוכבים אין בהן משום מעילה ומפרש טעמא משום דליפנין חט חט מתרומה וצבתרומה כתיב בני ישראל^א אמלי כר' שמעון דפליגי הכא בספ"ק^ב וזכיר שני פרק שני דקידושין (דף מה:): **מייתי לה: ונתן עובד כוכבים שתרם את של ישראל בו.** הוה מני לשוני דאמאי כתיב שמעון דקצבר דלימא בתרומה דנפשיה צפרק שני דקדושין (דף מה:): אלא דעדיפא מינייה משני: **מה אתם בני ברית.** ווא"ת דבפ"צ דקידושין (מ"ו) משמע דלרבי שמעון לא איזטרניך ליה למידרש מה אתם בני ברית ומוקי לה לדרשא אחריתי וא"כ לדידיה מנא לן הא דקי"ל בכל דוכמי דעובד כוכבים לאו צר שליחות הוא לענין זכיה רבית צפ"י אחרו נשך (ל"מ דף ע"ג): **וי"ל דמ"מ כיון דדרשי' שליחות מתרומה מנא דמי ונמי ונמי ילפינן צלמנא מסתמא דלח מרבינן צלמנא אלא דומיא דלחם: **מאי טעמא דרבי גרם.**** ולא גרסי' דר' יוחנן דבהעלר (בימות דף עט.) סבר ר' יוחנן דעובר עובד כוכבים. תמוה לר"י:

מכלל דעבד כשר (אמר רב אסי אמר רבי יוחנן "אין העבד נעשה שליח לקבל גמ לאשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין מתקיף לה ר' אלעזר טעמא במילתא דליתיה הא במילתא דאיתיה כשר והא עובד כוכבים והא כותי דאיתגהו בתורת תרומה דנפשייהו דתנן^א העובד כוכבים והכותי שתרמו משלהם תרומתם תרומה ותנן^א עובד כוכבים שתרם של ישראל אפי' ברשות אין תרומתו תרומה מאי טעמא לאו משום דכתיב^ג (אתם) גם אתם מה אתם ישראל אף שלוחכם ישראל^ב אמרי דבי ר' ינאי לא ימא אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גמ אשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ואע"פ ששנינו^ב הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עוברת לו זכתה לו מאי אם היתה עוברת זכתה לו כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר ר' יוחנן תרתי^א אמר הגראים דברים^ב שהעבד מקבל גמ לחבירו מיד רבו של חבירו אבל לא מיד רבו שלו ואם לחשך אדם לומר זו הלכה שנויה אם היתה עוברת זכתה לו אמור לו שני גדולי הדור פירשו את הדבר ר' זירא ור' שמואל בר רב יצחק חד אמר הא מגו רבי היא דאמר^ב המשחרר חצי עבדו קנה וחד אמר מאי טעמא דרבי בהא קסבר^ב עובר ירך אמו הוא ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה: **מתני'**^א ואף הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גיטת חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה^ב מה בין גמ למיתה שהכתב מוכיח^ב האשה יעצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם: **גבי** והתניא "כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה אמר רב יוסף לא קשיא כאן בארץ כאן בחו"ל בארץ דלאן דאיבורה דידה קא סמכינן מהימנא בחו"ל דאיבורה דידה קא סמכינן לא מהימנא א"ל אביי אדרבה^א איפקא מסתברא בארץ דאי אתי בעל מערער משגחינן ביה דאיכא למימר לקלקולא קא מיכוונה לא מהימנא בחוצה לארץ דאי אתי בעל מערער לא משגחינן ביה מהימנא תניא כוותיה דאביי ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"ע^א אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה ויבמות צנוותין (דף ע"ט) עדים וראיה שלא שלח לה הגט: והא מתכוונת לכהן לצדק לארץ. צדקה לארץ. לכהן לצדק לארץ.

מוסף רש"י

שחרמו משלהם תרומתם תרומה. לואם לרבי, דקצבר אין קנין לעמיס' בא"י להפקיע, ומירוח עמיס' אפי' פטרך מן התרומה, ונמנות (פ"ה) יליף לה טעמא מלינך דגזר מרי זימני, למעוטי דינון עמיס' וכן מיעוט אחר מיעוט אלא לכות (קדושין ט"ז). אב היתה עוברת זכתה לו. ולא הולך לתרומה (תמורה כ"ה). מיד רבו של חבירו, שאינו רבו של זכר, ולפיכך הולך גזלה ש לו יד לעבד זה שהוא שליח לקבל את הגט, והוא זה אפי' רבו לא אב מיד רבו שלו. אם היו שניהם של איש אחד שחורר אלל וגט אשה דקאמר אע"פ ששנינו הא דגט תבורם שחורר איתיה: ר' יוחנן תפי' אמר. חדא הא דגט אשה ועוד אחריתי ואמלילתא אחריתי קאמר אע"פ והיינו מילתא אחריתי נראין דכריס שהעבד מקבל גט שחרור לחצירו: **מיד רבו של חצירו.** שאין רבו שלו דכיון דעבד איתיה בתורת שחרור שליח מני מני מיהו: **אבל לא מיד רבו שלו.** וזו שניהם של איש אחד דיד עבד כיד רבו דמי וכשמסרו גט זידו לא ילא גט מרשותו. ואע"פ דעבד מקבל גט לעצמו התם הוא דגיטו וידו צאים כאחד דשיחרורא לדידיה הוא אבל לאחרינא לא: **ואם נתשך אדם.** בלאזנן להקשות ולומר הרי שניהם היא שני מיד רבו שלו מקבלו לחצירו וזו אלמא חס היתה עוברת זכתה לו אלמא שפחה זו מקבלתו לזוך עוברת מיד רב: **המשחרר חצי עבדו קנה.** העבד אוחז חצי: **וחד אמר.** מוסף ומסיים פירוש הדבר: **מאי טעמא דרבי צהא.** הוא לא חצי עבדו הוא דתרי גופי ניהו: **קצבר עובד יך אמו הוא.** והוה ליה כחצי יך: **מתני'** חמוסה וצפ חמוסה כו'. צנולוהו מפרש ציבמות^א דסניין לה ומכוונות לקלקלה ואין נאמנות להעידה שמת צעלה: **יבמתה.** אשת אחי צעלה שונאה אותה ויראה ממנה שמת ימות אחד משני צעליהן צלא צניס ויהו צרות זו לזו: **ומה צין גט למיסה.** דאמיניה לא מהימנין ואגט מהימנין: **גבי** צאריך. שאינה צריכה לומר צפני נכתב: **דאי חסי בעל מערער.** ואמר לא כתבתי: **משגחינן ציה.** שהרי לא נתקיים צצית דין ואיכא למימר שזו וממקום

מוסף תוספות

א. שתבותהו חייב בתרומה. מוס' קידושין מה: ד"ה טעמא. ב. ויריך'. ולא מוס' קידושין מה: ד"ה טעמא. ג. הניו מוס' הנ"ל. ד. ולא גירס. וי"ל. מוס' הנ"ל. ה. הדין מתני' מוס' הנ"ל. ו. שטר. ז. ובקבלתה. מוס' הנ"ל. ח. ונ"י רמב"ן ד"ה ועשה כתיב ע"ש ד"ה אם מני פי' הר"ן ד"ה ואם נתשך שתי'. ח. שיבירא הבעל. מוס' הנ"ל.

פסקי ר"ד (המשך)

חיישינן שמא הם זיפורו וכתבותו שאפילו אם הם זיפורו הרי הן מתקימות אווה ואי בעל מערער לא משגחינן ביה כדאמרין (לעיל ג.) א"כ לא יוכלו לקלקלה הן נאמנות: והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה ואסיק אביי בארץ צריכינן לומר כלום ואי אתי בעל מערער משגחינן ביה איכא למימר לקלקלה ככונין ולא מהימנין ושמה הם זיפורו וכתבו אותו כדי לקלקלה אבל בחו"ל שחן צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם ואי בעל מערער לא משגחינן ביה שכבר נתקיים גזט על פיהן נאמנות שהרי אינן יכולות לקלקלה וכל זמן שאינן יכולות לקלקלה הרי הן נאמנות ככל הנשים והימננה רבנן כבי חרי כיון כל שליח: תניא כותיה דאביי דמוקי מתני' בחו"ל. ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' עקיבא אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה זו שאמנת לומר מת בעלה אין דין נאמנות להביא גיטה:

אדרבה איפקא מיסתברא. ורב יוסף סבר דמ"מ ס"יכולה לקלקלה בחו"ל ע"י"ע עדים וראיה שלא שלח לה הגט: והא מתכוונת לכהן לצדק לארץ. צדקה לארץ. לכהן לצדק לארץ.

שעבד מקבל גט שחרור לחבירו מיד רבו של חבירו שאינו רבו שלו שלא היו שניהם עבדים לרב אחד דכיון דעבד איתיה בתורת שחרור שולחא נמי מיזי מיהו אבל לא מיד רבו שלו אם שניהם של איש אחד דיד עבד כיד רבו דמיא וכשמסרו כידו לא יצא גט מרשותו דמיא כאלו מונה בחיבוהו ואע"פ דעבד מקבל גט לעצמו התם הוא דגיטו וידו באין כשי' דשחרורא דיריה והוא אבל לאחרים לא: **מתני'** אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה מה בין גט למיתה שהגט כתב מוכיח: האשה יעצמה מביאה גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם: פי' ביבמות בהאשה שלום (ק"ק) מפרש למה אלו הנשים שונאות אותה ומתכוונות לקלקלה ובעבור זה אינן נאמנות לומר מת בעלה אבל לגבי גט שכתבו מוכיח והוא ראה בידם שהבעל נתנו לוח הן נאמנות ולכילי היא לא

צ א מ"י פ"ו מה' גירושין הלכה ו' ופ"ו מה' צרות הלכה ו' סמך עשין ו' טו"ש"ע א"ע"ע ס"י קמא ספ"ק לא:

צב ב מ"י פ"ד מהלכות תרומות הל' טו [טו"ש"ע י"ד סמך שלא ספ"ק מנ:]

צג ג מ"י שס הל' ב: צד ד מ"י שס הל' א: ופ"ג מה' א"י"ע [מ"י] ופ"ג מה' שנתן הל' א סמך עשין פג טו"ש"ע ח"מ ס"י קמא ספ"ק א:

צד ה מ"י פ"ו מה' עבדים הלכה ו' טו"ש"ע י"ד סמך רכו ספ"ק ה:

צה ו מ"י פ"ו מהלכות גירושין הלכה ו' סמך עשין ו' טו"ש"ע א"ע"ע ס"י קצב ספ"ק א:

צז ז מ"י שס הל' ג כ טו"ש"ע פס"ק א: צח ח מ"י שס הל' ב:

צט ט מ"י שס הלכה ו' סמך עשין טו"ש"ע שס ספ"ק א:

פסקי ר"ד

אמר רב אסי אמר רבי יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה או שליח להולכה ולא שליח לקבלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ומתני' דתני נכרי לאו למעוטי עבד דעבד ונכרי לענין גיטין דקדושין שוין הם והאיתא כתוב במקצת ספרים עבד דעלמא דלאו דיריה ולא דיריה ולכאורה נ"ל דהיא גירסא יפה דירוקא עבד דעלמא לא חיו למיהו ועלמא לא לקבלה ולא להולכה אבל עבד דאשה הוה שליח לקבלה דיד עבד כיד אשה דמיא וכשקבלו העבד כאלו קבלוהו היא וקידושין שוין הם והאיתא דהולכה דידו כיד רבו דמי וכשנתנו לאשה כאלו רבו נתנו לה אבל לא מילתא היא דאע"פ דאמר' עבד כיד רבו דמיא לא שיהא שולוחא אלא בחצירו דומה ואילו שם הבעל הגז בחצירו ואמר כלום שלי גיטין מחצירי כלישן היא מורשתם גם מיד עבד נמי אינה מורשתו. ועבד דאשה בחצרה דמי וק"ל (לעיל כא.) חצר מהלכות לא קנה אף אם היה כפות ואשה עומדת בצדו דומיא דחצרה רב"ע) והיא שעומדת בצד חצרה כדאמרי' לקמן בפרק הוויק (ע"ה). הוא הדין מנוושת אבל שתאמר לה האשה קבל לי גיט בלא כפות ובלא שתעמוד בצדו בתורת שליח (אמרי' דינון נעשה שליח לא לקבלה ולא להולכה ואפילו בכער דיריה א"ר יוחנן נראין הדברים

שהעבד מקבל גט שחרור לחבירו מיד רבו של חבירו שאינו רבו שלו שלא היו שניהם עבדים לרב אחד דכיון דעבד איתיה בתורת שחרור שולחא נמי מיזי מיהו ואלא מיד רבו שלו אם שניהם של איש אחד דיד עבד כיד רבו דמיא וכשמסרו כידו לא יצא גט מרשותו דמיא כאלו מונה בחיבוהו ואע"פ דעבד מקבל גט לעצמו התם הוא דגיטו וידו באין כשי' דשחרורא דיריה והוא אבל לאחרים לא: **מתני'** אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה מה בין גט למיתה שהגט כתב מוכיח: האשה יעצמה מביאה גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם: פי' ביבמות בהאשה שלום (ק"ק) מפרש למה אלו הנשים שונאות אותה ומתכוונות לקלקלה ובעבור זה אינן נאמנות לומר מת בעלה אבל לגבי גט שכתבו מוכיח והוא ראה בידם שהבעל נתנו לוח הן נאמנות ולכילי היא לא